

Dignus est hoc in argumento præ omnibus legi Eruditiss. P. *Jacob. Gretserus* e Soc. J. Operum Tom. I. qui totus est de S. Cruce, cumprimis Libr. II. Cap. XXXVII. sqq.

XIV.

Liberavi porro hoc pacto nunc etiam de *Labaro*, quam supra tibi dederam, fidem, simulque tecum de Signis, & Ordinibus inferioribus Militum differere cesso. Expediebat, hoc te Prælu-
dio generaliter instruere, ut in omnibus, quæ sequentur, tibi plenior cognitio foret. *PUBLIUS*. Honorande Tulli: Magistri est, non discipuli, discendi modum, ac ordinem decernere. Jucundissimum fuit mihi, te hætenus tam varia, tamque multa, novem duntaxat Numerorum occasione, paucis numeris collecta, mihi exposuisse. Quantam, quamque eruditam docendi segetem tot Numi residui tibi aperient? Si sic pergas benevolentia tua, non fallar spe mea, in universæ quodammodo Bellicæ Gloriæ Romanæ, & Augustæ adyta interiora, faciliter æque, ac feliciter penetrandi,

DIALOGUS V.

De Ducibus Romanis, Militumque
Præfectis.

TULLIUS.

- I. **M**ilitarium omnium Præfectorum summus, atque princeps, fuit *Imperator*. Memineris vero, studiosissime Publi, ex Partis I. Dial. II. n. III. hujus vocis notionem variam fuisse. Libera quippe, & adolescente Republica, omnis ille domi, forisque, imperare dicebatur, qui ex munere suo vitæ, necisque jus in alios habuerat. Deinde hoc elogium ad Castra, & aciem traductum est, partaque justa Victoria, semel, iterum, tertium, ac sæpius, illi a Militibus acclamatum est Nomen *Imperatoris*, qui tunc agmen, aut exercitum duxit: sive Consulis esset, sive Prætor, Dictator, Legatus, aut inferior aliquis Præfectus.

fectus. Neque intererat, an quis a Republica cum imperio missus esset, an se ipsum sponte Ducem, rebus arctis, obtulisset.

Probe autem ut notes, velim, neminem facile a Senatu *cum imperio* missum esse, nisi tantus esset, cui, virtute poscente, Patres etiam Fortunam, & Auspicia Reipublicæ credere possent, cum ipsa in bellum procedere nequiret. Existimabat enim hæc, propriam se Fortunam habere, ab omnium privatorum fortuna discretam. Et cum apud hanc superstitionissimam gentem nihil sanctius fuerit, quam inconsultis Diis, neglectisque auspiciis, pro Republica nihil penitus audere: omnibus quidem Ducibus licuit, fortunam suam, an incolames, an Victores ex prelio exituri sint, an triumphum promerituri? per auspicia tentare. Sed, an bellum, an prelium, an obsidio, an fœdus, an pax præsens e salute Reipublicæ futura sit, per Sacerdotes Castrorum publico nomine sciscitandi, nulla facultas fuit. De hujusmodi Deos Romæ consulere, & ibi decerni oportuit. Quoniam vero per hanc moram sæpenumero maxima vincendi opportunità elapsa fuit: magni, & acrioris animi Viri, nolebant exercitum ducere, nisi sibi auspiciorum, in Castris pro Republica capiendorum, plena potestas indulgeretur. Et hoc erat, aliquem *cum imperio* mitti, ipsoque decreto Senatus, jam in accessu Castrorum, fuisse *Imperatorem*. Acclamatio Militum, licet eodem hoc nomine uterentur, nihil aliud præconii contulit in Ducem, nisi quod semel, iterum, tertium *Victor* laudaretur.

Convulsa demum per Cæsares Libertate Senatus, ac Populi, notio *Imperatoris*, ab illis assumpta, redibat ad primam originem, & innuebat supremum jus vitæ, ac necis. in omnes, quod sibi soli Augusti attraxerant. Tum, qui Exercitibus præerant, solo Ducum nomine contenti esse debebant. Asserta hæc vis testimonio Scriptorum? Consule *Acerram Nov. Philolog.* Part. I. p. 443. sqq. Nunc decimum Numum Tabulæ I. intuere, atque recense.

PUBLIUS. Meis hic e Denariis Consularibus argenteis est, probe satis conservatus. Adversa redhibet Belliducem, dextro pede poræ navis imposito, cui scæmina, ex adverso stans, palmam prorrigit, ipsa tergo suo scutum gestans, cum telis. Retro ipsum fixa est Aquila Legionaris, laureo Serto exornata. Circum lego: *CN. eus MAGN. us IMP. erator.* *TULLIUS*. Omnia rite.

PUBLIUS. Averfa caput habet Romæ galeatum, ante quod lau-

reum denio Sertum. Epigraphæ: *M. arcus PUBLICI. us LEG. atus PRO PR. etore.* An & hoc bene, de quo metuo? *TULLIUS.* Omnino. Semel, ac iterum, hic Denarius tuus occurrit apud *Ursinum*, primum in Gente *Publicia*, five *Publicia Plebeja* p. 215. deinde in *Pompeja* p. 217. Tertium adhæc pingitur apud *Ill. Spanhemium* II. p. 179. semper porro sibi similes apud hos, dissimilis vero tuo. Deest enim ubique in Antica post Imperatorem *Aquila Legionaris*, in *Postica Laurus*, estque alius utriusque perigraphes ordo, ac situs. Cæterum res eadem undique enunciantur, modulo solum diverso.

V. Mulier illa, quæ Imperatoris dextræ palmam inserit, cum clypeo, telisque suis Hispaniam denotat, hoc typo pluribus in Numis exhibitam. Erat porro *Cn. Pompejus* tam Imperator, quam Triumphator Magnus: a *Sulla* primum, demum ab ipso Senatu Magni elogio honoratus. Hoc tamen decus non in Hispania, sed Sicilia, & Palestina collegit. Quamvis & in Hispaniam contra *Sertorium*, in subsidium *Metelli* submissus fuerit: quin forti pugnx Victoria æqua responderit. Cum autem ibi *Marc. Publicius* fuerit Legatus ejus pro Prætoris: volebat hoc munere suo in hoc argento clarescere, & ideo, loco Victoriæ, quæ alibi toties *Pompejo* palmam obtulerat, Hispaniam substituere maluit.

VI. *PUBLIUS.* Tangis, quod cum primis mihi sciscitandum, nempe Legatus pro Prætoris quis fuerit? *TULLIUS.* Recte postulas. Cum enim Imperatorem jam supra Numo II. legeris *C. Val. Flaccum*, hic tamen, ut omnium Ducum exemplum, & ordinem teneas, *Cn. Pompejum* rursus Imperatorem tibi exhibui: cum quo autem simul *Publicium* Legatum pro Prætoris videres. Legatum dixerunt, qui alteri, ad supplendas ejusdem vices, cum absens foret, five decumberet, aut munus grave nimis quereretur, vel, dicam libere, laborem nimium refugeret, adungebatur. Qui proinde Consulem supplebat, dicebatur *Legatus pro Consule*: qui Prætoris, *Legatus pro Prætoris*: qui, eversa Republica, pro Cæsare administrabat, erat *Legatus Augusti*. Ad Castra mittebantur *Legati Legionis*: qui præerant *Tribunis*: ad latus Imperatoris hærebant: & ab hoc cum parte exercitus missi, vel illo absente, aut infirmo, cum universo exercitu bella gerebant. Sic tamen præmium publicum Ovationis, vel Triumphis, sibi promereri neutiquam poterant, quantacunque cum Gloria vincerent; ob alienum auspici-
Quam-

Quamvis porro Legati magnis Magistratibus dari solatio viderentur, simul tamen ad eos observandos per sæpe adjuncti sunt: quandoque ad emendanda etiam, quæ illi corruperant: demum ad novas quoque Provincias, itemque Colonias ordinandas. Quocirca non facile alii Legati nominabantur, ac tales, qui pari munere, in quo alium juvare debuerant, jam antea defuncti fuere. Nihilominus autem frequentius Consulibus, Prætoribus, Imperatoribus libera fuit Legatorum suorum electio: gratiæ vero id erat. Ad undecimum Numum pergamus.

PUBLIUS. Jul. Cæsarem sagatum, ac laureatum hic in suggestu stantem, videre mihi videor, ad Aquilam Legionarem conversum, dextra perorantis in modum extenta: retro ipsum Fasces erecti securi sua minantur. Infra lego: **DICT. ator III. tium**: quod ad Cæsarem atinet. Hinc & inde columnatim scribitur: **L. ucius AEMIL. ius BVCA.** Triumvirum hunc fuisse Monetalem, ex anterioribus nosco, *Dial.* nempe XV. Exercitat. Proæm. n. 1. Dictatoris quoque grande munus ibidem a te didici *Dial.* XIII. n. 1-4. **TULLIUS.** Probe recordaris, recteque in hoc Numo vidisti. Vulgavit illum *Hubert. Golzius* Belga in Jul. Cæs. Tab. XI. n. 8. Selegi porro eundem, ut, quando in Ducibus Militum sumus, *Dictator* non deesset, cum primis *operis faciendi*, ut ajebant, i. e. Imperii Summi Castrensium gerendi ergo creatus. Brevi sex mensium potestate is cogebatur, moras omnes, quas indeclinabilis necessitas non objiceret, rumpere, ac celeriter bellum conficere, non parvo sumtum Reipublicæ, aliarumque curarum compendio: ubi ceteri Imperatores, ob rerum suarum studium, sæpiuscule longis moris expeditionem protraherent. In hoc Numo Cæsar, ad Aquilam conversus, quæ loco Militum adstat, hos quasi alloquens redhibetur. Fasces post eum Dictatoriæ Supremæ Potestatis Insigne sunt.

PUBLIUS. Quosnam vero e Ducum ordine, cum omnes eorum Classes pertransire statuas mecum, Numi XIIimus, ac XIIIus reddunt? **TULLIUS.** Postquam recensueris eos, quid sibi velint, intelliges. **PUBLIUS.** Duos in priori Equites video, secum pugnantes: qui fugienti similis est, ensen tamen librat, ab altero vero hasta perfoditur. Scuto Victoris inscripta litera M. Infra legitur: **C. ajus SERVEIL. ius**, V. & E. contractis. **TULLIUS.** Recte cuncta. Quartum hic Numus pingitur apud *Ursinum* p. 257.

VII.

VIII.
Tab. I.
n. 11.

IX.

Tab. I.
n. 12.

in Gente *Servilia*, ex Albanis Romam traducta, & in Patriciam adlecta, quamvis alia Linea Plebeia erat. In Adversa caput est Romæ galeatum, addito Lituo, ac nota Denarii. Hujus Gen-
tis erat *Quint. Servilius Abala*. Anno V. Cond. CCCXIV. sub Luc. *Quinct. Cincinnato* Dictatore Magister Equitum: cæde cumprimis *Spurii Melii* equitis, tyrannidem affectantis, memoriam adeptus. *Cajus Servilius* erat *Marci* filius, pariter Magistri Equitum An. V. C. DL. *Publio Sulpitio* tum Dictatore. Priorem horum *Abalam*, ut *Melium* conficit, a *Cajo* in hoc argento signatum *Ursinus* con-
jecit, *Cl. Patino* nihil obloquente.

X. Contra vero Ill. *Spanhemius* II. p 227. penitus dissentit, nixus historiæ contextu, quo eadem a *Livio*, atque *Plutarcho* per-
censita est. Horum relatu *Servilius Abala* nequaquam aperto Mar-
te, ac certamine, ut Numus exhibet, sed astu, ac simulatione. *Melium* in foro pugione obruncavit. Quapropter, teste *Val. Ma-
ximo*, exulare compulsus est, quod Civem Romanum, & Equi-
tem, non convictum, vel damnatum, audacia subita e medio su-
stulerit. Aliud ergo factum generosum *Marci Servilii* potius, ju-
nioris Magistri Equitum, hic expressum, *Spanhemius* existimat. Verumtamen *Ursinus*, antelata narrationis neutiquam ignarus, ejusque Authores ipse laudans, nihilominus in sententia persti-
tit. Persuasit enim sibi, *Cajum Servilium*, & *Marcum* fratrem fa-
ctum potius ipsum, pro sui generis gloria, quam ejus modum
exprimi curasse. Equitem igitur utrumque signari voluisse, ut
constaret, *Abalam* fuisse Magistrum Equitum, ac *Melium* Eque-
stris Ordinis: Illum deinde vindicasse Libertatem Reipublica,
occidendo tyrannum, sibi que paris animi exemplum præbuisse.
Nam & ipsi Conjuratorum & Occisorum Cæsaris Julii non po-
tissimi fuere.

XI. Ut se habeat res ista: vides hic Magistrum Equitum, quod
Ursinus, *Patinus*, atque *Spanhemius* fatentur, & qualem ego hoc
loco exhibere tibi volui. *PUBLIUS*. Nempe, qui, Dictatore
exercitibus imperante, duceret Equites. Ad constringendam
quippe Dictatoris amplissimam alias potentiam, rerumque nova-
rum, atque tyrannidis affectandæ noxium in eo studium præver-
tendum, præter dimidii duntaxat anni brevem terminum, huic
sparta constitutum, insuper cautum erat, ne, hac durante, e-
quum ascenderet. Quo pacto Equestrem certe Ordinem in vota pel-

pellicere non potuit. Semper itaque, creato *Dictatore*, similiter *Magister Equitum* delectus fuit, Ita jam olim a te instituebar. **TULLIUS.** Belle dictorum reminisceris, quod cum fructu est discere. Inspiciamus Numum decimum tertium.

PUBLIUS. Equestris Ordinis Juvenis adstat in eo, cum XII. hasta, equum suum freno pone se retinens. Epigraphe: P. u. Tab. I. n. blius **CRASSUS** M. arci F. ilius, **TULLIUS.** Adversa hujus Numi 13. apud Ursinum in Gente *Licinia* p. 151. & apud Ill. Spanhemium II. pag 101. exhibet caput fœmineum Deæ cujusdam ignotæ. Stantem cum equo Juvenem, aut Virum, uterque interpretatur *Publ. Lucinium Crassum.* *Ursinus* attamen eum hic respicit ut *Præfectum Equitum*: quem *Cæsar* se ipso teste, „ Cum Cohortibus, „ Legionariis XII. & magno numero *Equitatus*, in Aquitaniam proficisci jussit, ne ex his Nationibus auxilia in Galliam mittantur, ac tantæ Nationes jungantur &c. „ E converso *Spanhemius* rursus an aliam opinionem dicebat, suspicatus videlicet: Vel *Crassum* hic fisci, ut aliquando Principem Juventutis, ducemque Ludi Trojani, de quo ego multa tibi *Part. II. Dial. VIII. n. 3. 4.* Vel potius respici ad Munus Censoris, quod cum *Luc. Jul. Cæsare* gessit. Ut adeo non ipse hic signetur, sed Eques alius ex Transvectione publica, quæ coram *Censore* fieri debuerat: hujus pariter a me notitiam cepisti *Part. I. Dial. V. n. 9. 10.* Per me valeat ex his quæcunque sententia. Sufficit mihi, memoriam *Præfecti Equitum* hic occurrisse: qui, uti *Tribuni Cohortibus Peditum*, sic ipse turmis *Equitum*, salva tamen Imperatoris auctoritate, cui suberat ipse, præfuerat. At vero *Dictatore* imperante, *Magister Equitum*, non *Præfectus*, equites duxit. Nos ad residuos Ducum ordines pergamus.

L. I. de
Bell. Gall.

PUBLIUS. Quartus decimus Numus nil nisi quatuor *Navigia*, remis profecta, & armatis oppleta, repræsentat. Infra lego: *Quintus NASIDIUS.* Docet hic res ipsa, *Præfectum Classis* commendari. **TULLIUS.** Gnaviter conjicis. Adversa *Denarii* hujus, ab *Ursino* in Gente *Numidia* exhibitæ p. 187. redhibet caput *Sexti Pompei*, additis *Delphino*, tridente, ac nomine **NEPTUNI.** Successibus quippe *maritimæ rei* elatus, eo *vesaniæ* devenerat, ut *Neptuni* se filium adoptatum crederet, atque jactaret, veste propterea *cyanea*, sive *cærulea* usus. Hunc, narrante *Velleio*, post *Amonii* a *Mutina* fugam ex *Hispaniis* revocatum, inque *Bo-*

XIII.
Tab. I. n.
14.

na paterna restitutum, Senatus Oræ maritimæ præfecit. Ipse vero *Quinctum Nasidium* sibi substituit: quem *Agrippa* vicit. In *Pompeium*, pariter debellatum, ita lusit *Horatius*:

Ut nuper actus cum freto *Neptunius*
Dux fugit, ustis navibus.

II. p. 176. & 183. sq. Observante porro Ill. *Spanhemio*, Præfecti Classium non e vulgariis, sed Munerum præstantium Viris, cum elogiis Proconsulis, Proprætoris, Duumvirorum navalium eligebantur: immo & Classi præfici idem erat, ac Provinciam consequi. Cum deinde Naves multæ alerentur, Præfectus earum haud unicus erat, sed plures, aliquo tamen eorum Supremo. Nihil igitur vile de *Nasidio* cogites.

XIV. Tab. I. n. 15. *PUBLIUS*. Prosequarne ordinem? *TULLIUS*. Age, perge, ut fini accedamus. *PUBLIUS*. Numus quintus decimus Equitem habet incitati cursus, duobus devictis intra equi pedes procumbentibus, abjectis clypeis, lanceisque contractis, quorum unum ipse hasta sua conficit. Epigraphe: *M. anius FONT. eius TR. ibunus MIL. itum*. Sic equidem putem. *TULLIUS*. Rectissime. Iterum ex *Ursino*, p. 114 Militarem hunc tibi Tribunum elegi. Adversa Numi habet caput Martis, aut Romæ, cum parvulo tropheo, atque lemmate: *P. ubl. FONTEIUS P. ublii F. ilius CAPITO III. VIR.* Habuit *Fonteia* Gens, quamvis Plebeia, permultos tamen, magnis Magistratibus insignes. Hos autem hic non moror, dum satis est mihi, *Manium*, qui deinceps in bello Italico etiam *Quin. Servilii Capionis* Legatus fuerat, hoc in denario tanquam *Tribunum Militum* laudari.

XV. Munus hoc in Castris non minimæ fuit existimationis, alioque nomine, a Græcis mutuato, *Tribuni* appellabantur *Cbiliarcha*. Quilibet eorum Cohortem ducebat, omnes autem Legato Legionis paruerunt. Et initio quidem sex, non plures, in qualibet Legione fuerant, ab Imperatore nominati, & *Rufuli* dicti: quod lege *Rutilii Ruffi* hæc facultas Militibus firmata fuerit. Postea Romæ a Populo legebantur tum præcipue, cum, omissis consulibus, potestas Consularis longos per annos Tribunis militariibus, juxta Fastos Capitolinos, permissa fuit, observante Ill.

Span-

Spanhemio. Assumebantur vel Senatorum, vel Equitum filii : II. p. 174. primi ex ornatu vestis *Laticlavii*, seu latae fimbriae, posteriores *Angusticlavii* e converso appellati sunt. *Seniorum*, aut *Juniorum*, item *Primorum*, vel *Secundorum* Cognomina capiebant a tempore sui delectus, aut stipendiorum, quibus meruerant.

Legionibus, & Cohortibus, capitum numero tam vehementer adauctis, Tribunorum pariter numerus a Senario in Denarium, tandem plane in Denarium, ac senarium simul excrevit. Non erat unicuique certa Cohors, sed quaecunque illi committeretur, eam duxit. In praecipuis ejus fuerat, quotidie ab Imperatore Signum, seu tesseram verbalem petere: quam ipse deinde de militibus communicabat, excubias acturis, ut amicum ab hoste discernere nossent. Praeterea ignaviae, contumaciae, perfidiae reis, poenam ignominiae, doloris, aut mortis decernebat. *PUBLIUS*. Multa tu de *Tribunis*, nihil adhuc de imagine. *TULLIUS*. Celebre hic aliquod factum *Manii Fontei* Tribuni memoriae transcriptum esse, vix ambigas: quale autem, adhuc apud neminem deprehendi. Cum Numo itaque XVIto. Dialogum hunc de Ducibus Militum? concludamus: qui vero uberem nobis materiem praebebit.

PUBLIUS. Disciplinae militaris in eo specimen apparere, mecum arbitror, dum video Militem, qui flagro in alterum animadvertit: quamvis casus, vel cadendus, ad obsistendum compositus, ensen etiam fortiter vibret. Infra lego: *T. itus DEI. DI. us*; nihil vero Muneris militaris. *TULLIUS*. Adversa Numi hujus apud *Ursinum* in Gente *Didia* p. 98. nitet capite Romae. Celebris hic Antiquarius *Tit. Didium* Ann. V. C. DCLV. cum *Quint. Caecilio Metello* Consulem fuisse, ac primum, ut Propratorem, de Scordisceis in Thracia, iterum vero, ut Proconsulem, de Celtiberis in Hispania, elogio Imperatoris affectum, triumphasse: Demum *Luc. Caesaris* Consulis Legatum in bello Marfico existisse, uberius praedicat. Hoc porro in Denario aliquam ejus animadversionem in exercitum, male obtemperantem, redhiberi existimat, putatque, hic Militem a Centurione vite castigari.

Sed res haec, & castigato, III. *Spanhemio*, qui hunc Numum pariter pinxit II. p. 230. digna non videtur, quae in tanti Viri Consularis, ac Triumphalis, memoriam proferendam argento illi-

XVI.

XVII.
Tab. I. R.
16.

XVIII.

illineretur : licet *Ursino* etiam *Patinus*, atque *Vaillantius* consenserint. Magis ei *Steph. Pighii* arridet conjectura, Siculi potius belli, quo Servi fugitivi, sive Mancipia in Dominos insurrexerunt, cuique *T. Didius* An. V. C. DCXLIX. interfuerit, hic specimen exhiberi. Is quippe, qui resistit, seminudus, fustem potius, quam enssem, librare videbatur: quem & Miles, contemptus causa, æque non armis, sed flagris aggreditur. Verumtamen *Isaacus Verburgius*, Tomi II. Spanhemiani Posthumi Editor, Præfationis pag. V. credidit: Ill. hunc Virum, si posteriorum hunc Tomum integre relegere potuisset, hanc sententiam de hoc Numo certocertius mutaturum fuisse. Præterquam enim, quod Belli Siculi tempus *Didio* haud satis congruat: insuper, *Diodoro Siculo* authore, illud levi brachio, & flagris duntaxat, quasi nullo negotio, nequaquam confectum est: sed e converso Servi acerrime repugnarunt, & etiam victi, jamjamque deditionem facere coacti, adhuc tergiversati sunt. Potius igitur censendum existimat, quod *Adamo Ruperto* est visum: Nempe Thracem hic aliquem exhiberi, qui pro gladiatorio munere a Lanista exercendus, cum aberraverit, scutica plectatur. Non ignoravit hanc pariter opinionem *Spanhemius*: rursus vero lanistæ exercitium pro argumento posthumæ gloriæ, quæ Consuli redderetur, non habuit.

XIX.

Supereest adhuc *Thomæ Reinesii* cogitatio de hoc Numo, ab eodem Illustri Viro commemorata, ab ipso tamen pariter non probata. Respici videlicet in hoc Numo ad Victoriam *Didii* triumphalem de Scordiscis in Thracia, unumque horum barbarorum a Milite Romano, gladium, forte quacunque ex causa confractum, ad manus non habente, hic scutica, vel quolibet obvio instrumento repulsum, aut confectum exhiberi. Vides, ut in re incerta, suum tamen ingenium Eruditi exerceant. Non postulabis a me, eos inter ut Arbiter sedeam. Quoniam vero Cll. Viri, *Ursinus*, *Patinus*, *Vaillantius*, hic Centurionem agnoverunt, qui militem culpa reum, vite, i. e. flagro e vitibus contorto, castiget: libuit mihi hunc Numum pingere, ut etiam *Centurionis* cognitionem inires. Forte *Titus Didius* hic laudatur, non a communi & quotidiana belli, Castrorumque disciplina, probe curata: sed multo magis a gravi quapiam seditione Militum feliciter oppressa, qua nihil in exercitu damnabilius, pleniusque præsentis periculo esse possit. Allicior in haec opinionem, quod mile

in

in hoc Numo castigatori suo fortissime obstitat : id, quod seditioso plane convenit, non item reo, privati delicti causa correpto. Per primum namque, ac præcipuum Disciplinæ militaris cano- nem is maxime delinquit, qui potestati plectentis, ipsique pœnæ resistit.

Centuriones porro in ordine Ducum inter pedites infimi fuere, qui Tribunorum jussa capiebant, quemadmodum *Decuriones* in Equitatu. Dum Cohors Peditum trecentis, Turma Equitum tri- ginta Viris constabat : qui Centum gubernabat, *Centurio*, qui De- cem, *Decurio* audiebat. Auctis Cohortibus, ac Turmis, No- mina tamen ista non immutabantur. Utrisque porro Tergiducto- res adhuc erant, cum quibus Centurio, Decuriove, labores partiebatur. *PUBLIUS*. Licetne mihi orare te, atque obtestari, ut pœnas ignominia, doloris, aut mortis, irrogatas militibus, & a te supra commemoratas, plenius mihi exponas? Faciam, sed compendio maximo, ex *Acerra Philologica* : ubi Part. I. p. 65. sqq. singula veterum testimoniis, quibus hic superfedeo, luculente constabilita reperies.

Præterquam igitur, quod Militi Romano longissima consuetu- dine, non tamen perpetua, cum *Augustus* eandem ob *Liviam* suam infregerit, carendum fuerit Uxore, ac Liberis, quibus Castra se- qui vetitum erat : insuper non licuit, alio & molliore cibo, at- que Castrensi, vesci, quamvis venatu, aut emtione, parari facile potuisset. Ad hæc nulli potestas facta, sive permissa est, etiam communia peculiariter agere : sed omnia communi hora, loco, modoque fieri oportuit. Unde facile colligas, quam pronum fuerit, varias in culpas, tot inter leges, tamque fixas firmasque, incidere. Delinquentibus porro pœnæ illico aderant.

Et *Ignominia* quidem animadversum est in Militem ignavum, timidum, negligentem, aut inobedientem. I. Si *annus*, vel *seme- stre* differretur, ut ne *Stipendium* procederet : i. e. tempus illud non computaretur, ac si Castris absens, interea pro Patria non mili- tasset. II. Si *are* diruebatur, i. e. *Stipendium* non acciperet. III. Si *ei* *pellibus*, *castrisque* *interdictum*, ut nimirum sub dio habita- re cogereetur. IV. Si stare totum diem ante Prætorium, pedibus nudis, ac veste discincta juberetur, aliis alte cinctis, tanquam ad iter, omnemque laborem expeditis : si præterea decempedas, hastas, palos, vel cespitem gestare deberet. V. Si sub iter ag-

XX.

XXI.

XXII.

mine exesse, interque impedimenta, sarcinas, atque captivos incedere compulsus fuerit. VI. Si *impolitia*, atque *infrequentia* notaretur, h. e. a contubernio militum removeretur, quod arma ejus non splenderent, forderent vestes, equus macer esset. VII. Si *mutare militiam* jussus, ex Legionario triarius, ex Equite pedes, ex Centurione gregarius fieret.

XXIII. *Acerbæ* pœnæ fuerunt. I. Vite cædi a Centurione. II. Virgis a Militibus. III. Si cæsus, deinceps velut servus venundaretur. IV. Si alicui, tanquam inutilem sanguinem emissuro, vena solveretur. V. Si per Licetorem amitteret manum præcisam, aliove membro mutilaretur. VI. Si Missionem ignominiosam acciperet, & veste militari deposita, redditisque armis, exesse penitus ab exercitu juberetur.

XXIV. Capite tandem quis luit. I. Per fustuarium usque ad mortem. II. Si antea flagellatus, Caput insuper ense, vel securi amitteret: ad quæ plerumque consequeretur, ut sic occiso sepulchri quoque honor, atque luctus interdiceretur. III. Si ensibus commilitonum perfossus fuerit. IV. Si lapide ad collum appenso mergeretur. V. Si vivus combureretur. Atque horum omnium jus, & imperium apud Tribunos erat: sic tamen, ut Castra, ob signorum sanctimoniam, & reverentiam, sanguine nullius contaminarentur, sed supplicia capitis extra valla perpetuo fierent.

XXV. *PUBLIUS*. Durus Militiæ canon, ut olim, ita & nunc. Si ne quo tamen audaciam, ac insolentiam tot hominum, calore Martio in venis omnibus turgentium, continere, ac reprimere, faustumque belli eventum consequi, minime licet. Nemo Ducum, nisi milites dicto audientes habuerit, cum fiducia, & fructu victoriæ imperabit. Sed nec pugiles ipsi, si voluptatibus disfluant, & ignavia obsorduerint, ad perfringenda discrimina valent. Arduis assuescat, qui ardua facturus est. Unus adhæc cum multis esse debet, quisquis intelligit, quam Virtus unita, cujusmodi est exercitus, viribus quibuslibet singularibus fortior sit. Placeat jam, Honorande Tulli, pari, ut hætenus, benevolentia in argumento mihi jucundissimo pergere.